

הכניס ראשו בלבד, ונתן הכהן את הדם על תנוך אזנו, [התנוך הוא הגדר האמצעי שבגובה האוזן],

ולאחר מכן הכניס לעזרה את ידו, ונתן הכהן את הדם על בהן ידו, הכניס את רגלו, ונתן על בהן רגלו, אך לא יכניס המצורע את שלשתם יחד, לפי שחוששים שמא יכניס את ראשו ורובו לעזרה, ויתחייב כרת.

רבי יהודה אומר: שלשתן היה מכניס כאחד, לפי שעדיף שיכנס לעזרה פעם אחת, ולא יכנס שלשה פעמים, ולא

חשש רבי יהודה שמא יכניס את ראשו ורובו⁽³⁹⁾.

מצורע שאין לו בהן יד, או שאין לו בהן רגל, או שאין לו אזן ימנית, אין לו טהרה עולמית, לפי שבעיני קרא כדכתיב, ומאחר שנאמר בתורה מתן דמים על המקומות הללו, שוב אין לו אפשרות להיטהר באופן אחר⁽⁴⁰⁾.

רבי אליעזר אומר: נתן הוא על מקומו⁽⁴¹⁾, לפי שלא בעיני קרא כדכתיב, ויוכל לתת את הדם במקומות אחרים בגופו⁽⁴²⁾.

39. כן מבואר בירושלמי סוף מסכת עירובין. וכתב החזון איש [יב כג], שכאשר מכניס בבת אחת את שלשת האברים, הרי זה קל יותר מאשר כניסה לעזרה שלשה פעמים, [וצריך עיון מדוע זה יותר קל, הרי האיסור אינו רק על עצם הכניסה לעזרה, אלא שיש איסור על כל מקצת ומקצת מגופו שמכניס לעזרה, ומה ההבדל בין פעם אחת לשלשה פעמים?]. ולדעת חכמים חששו שיכניס את ראשו ורובו, ואף שמהתורה עדיף שיכניס את כולם יחד, מכל מקום אמרו חכמים שיכניס רק את ראשו, ולאחר מכן מותר לו להכניס את ידו, שהרי עדיין לא הוזה עליו.

והקשה החזון איש שם, שלכאורה יש עיצה לפי חכמים, שלא יכניס את כולם יחד, ואין חשש שיכניס את ראשו ורובו, ומכל מקום לא יכניס שלשה פעמים, והיינו, שבתחילה יכניס את ראשו וידו, ויתן את הדם על אזנו, ויוציא את הראש, וישאיר את היד, ויכניס את הרגל, ומעתה, אין כל האברים בעזרה בבת אחת, ומצד שני אין כאן שלשה כניסות לעזרה? ותירץ, שחכמים חששו גם באופן הזה שיכניס

ראשו ורובו.

40. החזון איש [יב כ] ביאר, מה החילוק בין כל התורה, שהדין הוא שאם לא שנה עליו הכתוב אינו מעכב, לנידון האם בעיני קרא כדכתיב, שבכל מקום ישנם פרטים בעשיית המצוה, ואם לא שנה עליו הכתוב אין הפרטים מעכבים, אך כאן הנידון לגבי צורת המצוה עצמה, האם הצריכה התורה את הצורה הזאת דוקא או לא. ולגבי מתן הדם בבהונות, עיקר מה שהקפידה התורה הוא שיתן את הדם על שלשה מקומות בגופו, אלא שהצורה שאמרה התורה הוא בבהונות ובאוזן, ובוזה הם נחלקו האם בעיני קרא כדכתיב.

41. בחזון איש [יב כב] נסתפק מה נחשב למקומו של הבהן, האם באופן שאין לו יד כלל, יוכל לתת על הכתף, או לא.

42. הקשה התוספות יום טוב, מדוע לא נקטה המשנה גם באופן שאין לו שער, שלפי תנא קמא אין לו טהרה עולמית, לפי שאי אפשר לקיים דין גילוח, ובעיני קרא כדכתיב, ולפי רבי אליעזר אין צריך קרא כדכתיב?

רבי שמעון אומר: אם נתן על של שמאל (43) יצא, לפי שלא בעינין קרא כדכתיב, ויכול לתת בכל מקום בגופו, אלא שרבי שמעון סובר, שעדיף לתת על בהן שמאל, מאשר לתת על מקומו, שאין זה בבהן כלל, ורבי אליעזר סובר שעדיף לתת במקום של הבודהן מאשר בבודהן שמאל, אמנם אם אין לו גם בהן שמאל, הרי הוא יתן על מקום הבהן הימנית (44).

נטל הכהן מלוג השמן (45), ויצק לתוך כפו השמאלית של חבירו, לפי שנאמר "ויצק על כף הכהן", ומשמע שהכהן יצוק לתוך כף של כהן אחר. **ואם יצק לתוך כף עצמו, יצא** בדיעבד.

טבל הכהן שקיבל את השמן, את ידו הימנית בשמן שבכפו השמאלית, והזה **שבע פעמים** על קרקע העזרה כנגד בית **קדש הקדשים**, לפי שנאמר "והזה שבע פעמים לפני ד'",

על כל הזיה הרי הוא צריך טבילה בשמן, אך לא יזה כמה פעמים מטבילה אחת.

לאחר מכן **בא לו הכהן אצל המצורע**, בכדי ליתן מהשמן על בהונותיו, **מקום שהוא נותן את הדם שם הוא נותן את השמן**, כלומר, בתנוך אזנו הימנית,

משנה י':

בשעה שהמצורע מביא את הקרבנות, הרי הוא צריך להביא עמו גם לוג שמן, ולהניף את הלוג עם האשם, ולאחר מכן הכהן לוקח עמו את השמן למקום שחיטת האשם.

של שמאל, ולא על מקומו.

45. כתב **המשנה אחרונה**, שמסדר הפסוקים משמע, שמקודם צריך להזות מהשמן וליתן על הבהונות, ולאחר מכן צריך להקריב את החטאת ואת העולה. אך הקשה, שהרמב"ם [מחוסרי כפרה פ"ד ה"ב] כתב לאחר נתינת דם האשם על הבהונות, ואחר כך יקריב את חטאתו ועולתו, ואחר שיתן הדם על הבהונות, נוטל הכהן מלוג השמן וכו', ומדוע כתב את הקרבת החטאת והעולה קודם נתינת השמן? ויתכן לומר, שאין בזה סדר מסויים, שהרי החטאת והעולה קרבים בפנים, ואין למצורע שייכות בהקרבה שלהם, מה שאין כן השמן, שהוא ניתן על הבהונות בשער ניקנור, ואם כן יתכן לעשות את שניהם כאחת, ולא מקפידים בזה על הסדר, וזוהי כוונת הרמב"ם, שלאחר

43. יש לדון האם במצורע שהוא איטר יד, נותנים לו על ימינו שהוא שמאל כל אדם, או שנותנים לו בימין כל אדם, **ובאור שמח** נקט שנותנים לו בימין כל אדם, שהרי נאמר בתורה "על ידו הימנית", ולא נאמר על יד ימינו, ומשמע ימנית כלפי כל אדם. ועוד כתב, שצריך ליתן את הדם על בהן היד ובהן הרגל באותו צד של הגוף, ולגבי הרגל אין דין איטר.

44. **החזון איש** [יב כ] הסיק, שלדעת רבי שמעון אפילו אם יש לו בהן ימין, אם נתן על של שמאל יצא, ולפי זה כתב [שם כב], שמיושבות שתי הגירסאות בדברי רבי שמעון, שבמשנתנו הגירסא, אם נתן על של שמאל יצא, והיינו אפילו כשיש לו בהן ימין, ובתורת כהנים הגירסא נותן על של שמאל, והיינו באופן שאין לו בהן ימין, שלכתחילה יתן על

ובבהן ידו הימנית, ובבהן רגלו הימנית.
שנאמר "אל מקום דם האשם"⁽⁴⁶⁾.

נאמר בתורה לאחר מתן הבהונות,
"והנותר מן השמן אשר על כף הכהן
יתן על ראש המטהר לכפר", משמע
שנתינת השיירים מכפרת, ולפיכך, אם
נתן את שיירי השמן על ראש המצורע
הרי הוא כפר, ואם לא נתן לא כפר,
דברי רבי עקיבא,

רבי יוחנן בן נורי אומר, שירי מצוה הן,

לפי שנאמר "והנותר"⁽⁴⁷⁾, ומשמע שאין
זה מעכב בכפרה, ולפיכך, בין שנתן בין
שלא נתן כפר, ויצא ידי חובתו לגבי
שאינו צריך להביא שמן פעם שניה,
אולם, ומעלין עליו כאילו לא כפר,
כלפי שמים, לפי שלא עשה מצוה מן
המובחר⁽⁴⁸⁾.

חסר הלוג, כגון שנשפך קצת מהשמן
שבכלי, ולא נשאר בכלי כשיעור לוג, עד
שלא יצק לכף הכהן, ימלאנו, וישלים
לשיעור לוג.

נתינת דם האשם יתן את השמן על בהונותיו,
שלגבי המצורע אין בהם הפסק.

46. כתב המשנה אחרונה, שהמשנה באה
לרמז, שגם לגבי המקום שעומד המצורע הם
שויים, שהמצורע עומד בשער ניקנור, ומכניס
את בהונותיו לעזרה, לפי שכל זמן שלא נתן
את השמן על הבהונות הרי הוא נחשב
למחוסר כיפורים, ואסור לו ליכנס לעזרה.

והחזון איש [יב טז] כתב, שבפשטות
הביאור במשנה, שצריך לתת את השמן באותו
מקום ממש שנתן את הדם, שאם המשנה באה
לומר שצריך לתת על הבהונות, הרי זה פסוק
מפורש. אך הרמב"ם כתב, שכל הבהן כשרה
למתן השמן, ואין צריך באותו מקום שנתן את
הדם.

47. כן פירש רש"י במסכת זבחים [ו ב], אך
הגר"א פירש, שלגבי פרשת דל כתוב "לכפר"
ולא כתוב "וכפר", לומר שאינו מעכב.

48. הגמרא במסכת זבחים [שם] מבארת
בתחילה, שלא כיפר היינו כלפי שמים, שלא
עשה מצוה מן המובחר, ומסקנת הגמרא היא,

ש"כפר" מתנות הבהונות, "לא כפר" מתנות
הראש. ופירש רש"י, שלפי הסלקא דעתך, הרי
הוא כיפר אף לגבי שניצל מהיסורים, אך אין
זה נחת רוח לקונו, לפי שלא עשה מצוה
מהמובחר, ולפי המסקנא, לכולי עלמא גם
מתנות הראש מעכבות, אלא שהם נחלקו
האם זה מעכב גם את מתנות הבהונות, שלפי
רבי עקיבא הרי הוא צריך בפעם השניה
להתחיל מחדש במתנות הבהונות, ולפי רבי
יוחנן בן נורי הרי הוא יכול להמשיך במתנות
הראש, לפי שכבר יצא ידי חובתו ממתנות
הבהונות.

אך התוספות הקשו מהגמרא במסכת יומא
[סא א], שמבואר שמתנות הראש לא מעכבות
כלל את הכפרה? ולכן ביארו, שלפי רבי יוחנן
בן נורי מתנות הראש אינן מעכבות, אלא שלא
קיים מצוה מן המובחר, ולפי הסלקא דעתך,
גם כלפי מתנות הבהונות לא קיים מצוה מן
המובחר, אך לפי המסקנא, במתנות הבהונות
קיים מצוה מהמובחר, ורק כלפי מתנות הראש
לא קיים מצוה מן המובחר.

ובמסכת יומא [שם] ביארו התוספות, שלפי
הסלקא דעתך יצא ידי חובתו לגבי שאין צריך
להביא אחרת, אך לא ינצל מעונש על החטא,

אולם **משיצק** לכף הכהן, **יביא אחר כתחילה, דברי רבי עקיבא,**

לפי שהיציקה קובעת את השמן, שזהו השמן המיועד לנתינה על המצורע, ואינו יכול להוסיף על זה שמן אחר, ומאחר וחסר בשיעור לוג, הרי אותו השמן נפסל, וצריך להביא לוג אחר.

רבי שמעון אומר, חסר הלוג עד שלא נתן, קודם שהזה שבע פעמים על קרקע העזרה, **ימלאנו,** וישלים לשיעור לוג, אולם אם נחסר **משנתן, יביא אחר כתחילה,**

לפי שאין היציקה קובעת את השמן, אלא ההזאה קובעת, ורק משעת ההזאה אינו יכול להוסיף שמן אחר, ולכן אם נחסר קודם שהזה, הרי הוא יכול להוסיף שמן אחר להשלים לשיעור לוג.

משנה יא :

שנינו לעיל, שהעשיר מביא לקרבן החטאת והעולה בהמות, והעני מביא תורים או בני יונה, אך לגבי קרבן האשם הרי גם העני צריך להביא כבש.

וכן שנינו, שהאשם קרב תחילה, ולאחר מכן החטאת, ולבסוף קרב העולה.

מצורע שהביא קרבנו עני, שהתחיל להביא את הקרבנות כאשר הוא היה עני, ולאחר מכן **העשיר,**

או שהביא קרבנו עשיר, שהתחיל להביא את הקרבנות כאשר הוא היה עשיר, ולאחר מכן **העני,**

הכל הולך אחר החטאת, דברי רבי שמעון, שאם הביא את קרבן החטאת מהעופות, הרי גם את העולה הוא יכול להביא מהעופות, אף שעכשיו הוא כבר עשיר. וכן אם הביא את קרבן החטאת מבהמה, הרי הוא צריך להביא גם את העולה מבהמה, אף שעכשיו הוא כבר עני.

רבי יהודה אומר, אחר האשם, שאם בזמן הבאת האשם הוא היה עשיר, הרי הוא חייב להביא את החטאת והעולה מבהמות, אף שעכשיו הוא כבר עני, ואם בזמן הבאת האשם הוא היה עני, הרי הוא יכול להביא את החטאת והעולה מעופות, אף שעכשיו הוא כבר עשיר⁽⁴⁹⁾.

שיטת רש"י, שבמשנה כאן מדובר באופן שלא נשפך השמן, ולכן לכולי עלמא הנתינה מעכבת, ובמסכת יומא מדובר באופן שנשפך השמן, ולכן לכולי עלמא אין הנתינה מעכבת. וראה **בחזון איש** [יב יז] שתירץ את הסתירה ברמב"ם באופן אחר.

49. הרמב"ם [מחוסרי כפרה פ"ה ה"ט] כתב, ששחיטת האשם היא זו שקובעת, ואף אם

ולפי המסקנא אף מעונש ניצל, אלא שחיסר מצודה.

והמהר"י קורקוס הקשה סתירה בדברי הרמב"ם, שבפ"ד פסק כרבי עקיבא, שאם לא נתן לא כפר, ובפ"ה פסק, שמתנת הראש אינה מעכבת את הכפרה? ותירץ **הכסף משנה**, שבאופן שהשמן ישנו לפנינו בעין, ומכל מקום לא נתן, הרי זה מעכב, אך באופן שנשפך השמן, אינו מעכב. ולפי זה יש ליישב גם את

לפי שנאמר "מאשר תשיג ידו בטהרתו", כלומר, שהדין נקבע לפי מצבו בזמן "טהרתו", רבי שמעון סובר, שהכוונה היא לקרבן החטאת, שהוא הקרבן המכפר, ורבי יהודה סובר שהכוונה לקרבן האשם, שהוא הקרבן המכשיר אותו לאכילת קדשים.

משנה יב:

מצורע עני שהביא קרבן עשיר, העני שהביא בהמות לקרבן החטאת והעולה, הרי הוא יצא ידי חובתו. [ואף לכתחילה יכול לעשות כן, והרי זה משובח].

ועשיר שהביא קרבן עני, העשיר שהביא עופות לקרבן החטאת והעולה, לא יצא ידי חובתו, לפי שדינו להביא דוקא בהמות.

מביא אדם על ידי בנו, בשביל בנו המצורע, על ידי בתו המצורעת, על ידי עבדו ושפחתו המצורעים קרבן עני, אף שהוא עשיר, ומאכילן בזבחים, ואותו הקרבן מכשיר אותם לאכול בזבחים,

לפי שהם נחשבים לעניים, והם חייבים רק בקרבן עופות, ולכן גם כאשר העשיר משלם את החיוב שלהם, הרי הוא יכול להביא בעבורם קרבן עני⁽⁵⁰⁾.

רבי יהודה אומר: אף על ידי אשתו מביא קרבן עשיר, כמו שהעשיר חייב על עצמו קרבן עשיר, כך הוא חייב על אשתו קרבן עשיר, משום שאשתו כגופו⁽⁵¹⁾, וגם היא נחשבת לעשירה, אף שאין לה ממון משלה.

וכן הבעל חייב לשלם על אשתו כל קרבן שהיא חייבת, לפי שהבעל מתחייב בכתובה לשלם לאשתו את כל

העשיר או העני קודם זריקת הדם ומתן הבהונות, דינו נקבע לפי מצבו בשעת השחיטה, וביאר החזון איש [יג ו], שהרמב"ם למד כן מדברי רבי שמעון, שלפי רבי שמעון ודאי שהקובע הוא שחיטת החטאת, והוא הדין לפי רבי יהודה הקובע הוא שחיטת האשם.

אך כתב החזון איש שם, שאם לבטוף נשפך הדם של האשם, שצריך להביא אשם אחר, הרי ששחיטת האשם השני קובעת, והוברר למפרע ששחיטת הראשון לא היתה השחיטה של האשם האמיתי, ואינה קובעת.

קרבן עני, וכן פסק הרמב"ם [סוף הלכות מחוסרי כפרה]. ויש לעיין מה זה שונה מהדין של משנתנו, שהאדם יכול להביא בעבור בנו ובתו קרבן עני אף שהוא עשיר? ותירץ התוספות יום טוב, שבגמרא שם איירי באופן שנדר לשלם את קרבן חבירו, ולכן אם הנודר עשיר הרי הוא חייב קרבן עשיר, אך במשנתנו איירי באופן שלא התחייב כלל, ולכן אינו צריך להביא קרבן עשיר, וכן נקט החזון איש [יג טו]. והמשנה אחרונה תירץ באופן אחר, עיין שם.

51. כן כתב הרמב"ם בפירוש המשנה, וכעין זה כתב החזון איש שם, והוצרכו לפרש כן, משום שהבעל חייב לאשה ממון בשווי הקרבן, והאשה היא זו שמביאה את הקרבן, וכיין

50. הנודר לשלם קרבן חבירו המצורע, מבואר במסכת ערכין [יז א], שאם הנודר הוא עשיר, או שהמצורע הוא עשיר, הרי הוא חייב קרבן עשיר, ורק אם שניהם עניים הרי הוא חייב

הקרבנות שהיא מתחייבת בהם, מלבד קרבנות של נדרים ונדבות שהיא נודרת, שאינו חייב לשלם בעבורה⁽⁵²⁾.

משנה יג:

משנה זו מבוססת על מספר דינים בהלכות קדשים:

א. שני מצורעים שהביאו כבשה לחטאת, והתערבו הכבשות, ולא יודעים למי מהם שייכת כל כבשה, הרי כל אחת תקרב לשם הבעלים, אף שלא יודעים מי הוא, ויוצאים בזה ידי חובתם.

ב. קרבן חטאת שמתו בעליה, הרי דינה למיתה, ואין אפשרות להקריב אותה. ולפיכך, אם התערבו הכבשות, ואחד מהמצורעים מת, הרי שתיהן דינן למיתה, לפי שעל כל כבשה יש ספק שמא היא שייכת למצורע המת, ולפיכך המצורע החי צריך להביא קרבן אחר.

ג. באופן שהתערבו הכבשות, וכבר הקריבו אחת מהן לשם הבעלים, וקודם שהספיקו להקריב את השניה, מת אחד מהמצורעים, הרי מעתה יש לפנינו ספק,

האם הכבשה שהקריבו היתה שייכת למצורע החי, וכבר יצא ידי חובתו, והכבשה השניה למצורע המת, ודינה למיתה כדין חטאת שמתו בעליה, או שמא הכבשה שהקריבו היתה שייכת למצורע המת, והשניה למצורע החי, ואם כן, המצורע החי עדיין לא יצא ידי חובתו,

ולפיכך, הכבשה השניה דינה למיתה, מחמת הספק שמא היא שייכת למצורע המת, והמצורע החי נשאר מחוסר כפורים מספק, שמא השניה שייכת לו ועדיין לא יצא ידי חובתו. ואינו יכול להביא קרבן אחר מספק, שהרי אם כבר יצא ידי חובתו הוא יעבור על איסור הבאת חולין בעזרה.

ד. ואי אפשר לומר שהמצורע החי יביא קרבן אחר, ויתנה, שאם הוא עדיין חייב קרבן, יהא אותו הקרבן לחובתו, ואם כבר יצא ידי חובתו ואינו חייב עוד קרבן, יהא הקרבן לנדבה. כי דבר זה לא יתכן, שהרי אין קרבן החטאת בא בנדבה.

ה. ואי אפשר לומר שיביא קרבן ויתנה, שאם כבר יצא ידי חובתו יהא אותו הקרבן שלמי נדבה. כי דבר זה לא יתכן,

שהיא עניה, היה צריך להיות דינה בקרבן עניי ולכן פירש הרמב"ם שאשתו כגופו, וגם הדין שלה הוא בקרבן עשיר. ולפי זה נקטה המשנה שני חידושים, האחד, שדין האשה בקרבן עשיר כמו בעלה, והשני, שהבעל משלם לאשה את דמי הקרבן.

52. כן נקטו רוב הראשונים, [רש"י ותוספות

בבא מציעא קד א על פי הירושלמי, הר"ן והרא"ש נדרים כה א, הרמב"ם שגגות פ"י ה"ז], אך הר"ש והרא"ש כאן כתבו על פי הספרי זוטא, שהבעל חייב דוקא בקרבנות הבאים לטהר אותה, אך קרבנות של כפרה, כגון שאכלה חלב או שחיללה שבת, אינו חייב בעבורה. ובספרי [פרשת נשא] מובא שנחלקו בזה רבי יהודה וחכמים, באיזה קרבנות הבעל

שהרי מתנות הדם של קרבן החטאת שונות ממתנות הדם של קרבן השלמים, לפי שהחטאת טעונה ארבע מתנות מחוט הסקרא ולמעלה, ואילו השלמים טעונים שתי מתנות מחוט הסקרא ולמטה, ולפיכך, אינו יכול להביא קרבן ולהתנות שאם יצא ידי חובתו הקרבן יהיה לשלמים, ואם לא יצא ידי חובתו יהיה הקרבן לחטאת, שהרי לא יוכל לדעת איך לזרוק את הדם.

ו. אולם, חטאת העוף באה בספק⁽⁵³⁾, ולפיכך, המצורע העני יוכל להביא קרבן עוף מספק, על אף שיתכן שכבר יצא ידי חובתו. אולם אין זה פיתרון למצורע העשיר, שהרי העשיר שהביא קרבן עני לא יצא ידי חובתו.

שואלת המשנה, ואומרת:

שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהם, שתי הכבשות של קרבן החטאת

התערבו, ולא יודעים למי שייכת כל אחת, וקרב קרבנו של אחד מהם, לשם הבעלים של הקרבן, ומת אחד מהם, אחד מהמצורעים,

זו ששאלו אנשי אלכסנדיא את רבי יהושע, מה יעשה המצורע השני? הרי להביא את הכבשה השניה לחובתו אינו יכול, משום שדינה למיתה, שמא היא שייכת למצורע המת, וחטאת שמתו בעליה דינה למיתה. ולהביא קרבן אחר אינו יכול, שמא כבר יצא ידי חובתו, וימצא הקרבן השני חולין בעזרה. ואם כן, מה יעשה המצורע השני בשביל לצאת ידי חובתו, ולהיות מותר בקדשים⁽⁵⁴⁾?

אמר להם רבי יהושע: יכתוב נכסיו לאחר, ועל ידי זה הוא יחשב לעני⁽⁵⁵⁾, **ויביא קרבן עני,** שהרי חטאת העוף באה על הספק, ובוזה יצא ידי חובתו.

חייב. וראה **במשנה אחרונה** שהקשה סתירה בדברי הרא"ש, שבמשנתנו כתב כדעת הר"ש, שאינו חייב בקרבנות הבאים לכפרה, ובמסכת נדרים כתב כדעת שאר הראשונים?

53. הטעם שחטאת העוף באה על ספק, כתב הרע"ב, שאין איסור הבאת עופות חולין בעזרה, אך התוספות במסכת נדה [ע א] הוכיחו שגם בעופות יש איסור הבאת חולין לעזרה, אלא הטעם שחטאת העוף באה בספק הוא משום שחכמים התירו לו כדי שיוכל להטהר, ראה שם.

54. הקשה החזון איש [יג ה], מדוע לא מעמידים את המצורע בחזקה שלא נתכפר עדיין, ויוכל להביא קרבן נוסף, שהרי בכל

התורה הולכים אחר חזקה? ותירץ, שעד שלא מת המצורע, הרי היה לפנינו מצורע אחד שיצא ידי חובתו ומצורע אחד שלא יצא ידי חובתו, ובאותו הזמן לא היה שייך לומר חזקה, שהרי אחד מהם ודאי יצא ידי חובתו, ולכן גם לאחר שמת המצורע, והנידון הוא רק על המצורע השני, כבר לא הולכים אחר החזקה.

55. כתב המשנה אחרונה, שלכתחילה אסור לאדם עשיר לכתוב נכסיו לאחר, בכדי שיוכל להביא קרבן עני, משום שזה נחשב להערמה, ורק כאשר אין לו ברירה אחרת מותר לו לעשות כך. אמנם כתב, שאם עבר וכתב את נכסיו לאחר, הרי הוא יצא בדיעבד ידי חובתו אף שאסור לו לכתחילה, ואינו יכול שוב להביא קרבן אחר.

משנה יג

נגעים פרק יד

משנה יג רצב

עמוד ריק